ECLI:LV:RVPT:2022:0531.C04203109.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2022.gada 31.maijā

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa
šādā sastāvā: tiesnese I.Casno
ar sekretāri V.Zariņu
piedaloties prasītāja pārstāvei zvērinātai advokātei B.Mūrniecei
atbildētājas pārstāvim zvērinātam advokātam A.Vīnkalnam

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret /Nosaukums A/(pirms nosaukumu maiņas /Nosaukums A1/) un /Nosaukums B/ par īpašuma tiesību atzīšanu un nostiprināšanu zemesgrāmatā un mantiskās kompensācijas par morālo kaitējumu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītājs /pers. A/ iesniedzis tiesā prasību, ar vēlākiem papildinājumiem, pret /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ par īpašuma tiesību atzīšanu un nostiprināšanu zemesgrāmatā un mantiskās kompensācijas par morālo kaitējumu piedziņu.

[1.1] Prasītājs norāda, ka 2001.gada 18.jūlijā starp prasītāju un /pers. E/ noslēgts Pirkuma līgums, saskaņā ar kuru prasītājs nopirka 10/27 domājamās daļas no nekustamā īpašuma - mākslinieka darbnīcas /adrese/. Minētais Pirkuma līgums nav apstrīdēts un ir spēkā.

Prasītāja lietošanā, saskaņā ar tehniskās inventarizācijas plānu, tika nodotas telpas ar kopējo platību 100,8 m^2, proti, - telpa Nr.1 ar platību 77,4 m^2, telpa Nr.2 ar platību 6,4 m^2 un telpa Nr.3 ar platību 17,0 m^2.

Saskaņā ar /Nosaukums A1/Pilsētas attīstības departamenta Rīgas pilsētas būvvaldes 2004.gada 10.maijā apstiprināto aktu telpas ir rekonstruētas un nodotas ekspluatācijā.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas 2004.gada 17.septembra rīkojumu Nr.73-rs prasītājam piederošajām telpām /adrese/ ir piešķirts dzīvokļa statuss (turpmāk – strīdus dzīvoklis).

Dzīvojamai telpai ar telpu grupas kadastra apzīmējumu /numurs A/ piešķirta adrese /adrese A/, ko apliecina Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrības /Nosaukums C/ 2004.gada 8.decembrī izsniegtā izziņa par telpu grupas numura piešķiršanu.

[1.2] Prasītājs norāda, ka strīdus dzīvoklī viņš pastāvīgi dzīvo un ir deklarējis to kā savu dzīvesvietu. 2005.gada 13.janvārī prasītājs noslēdzis dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu Nr.774.

Strīdus dzīvoklis 2005.gada 19.janvārī reģistrēts uzskaitē kā dzīvoklis un VZD Lielrīgas reģionālā nodaļa ir izsniegusi telpu grupas tehniskās inventarizācijas lietu. Taču prasītājam nav iespējams nostiprināt īpašuma tiesības uz strīdus īpašumu zemesgrāmatā, jo Rīgas apgabaltiesā 2004.gada 13.maijā /iestāde/prasībā ierosināta tiesvedība civillietā un prasītājs tiek pieaicināts kā atbildētājs. /iestāde/ prasībā tiek lūgts atzīt par spēkā neesošu 2001.gada 18.jūlijā noslēgto dāvinājuma līgumu starp prasītāju un /pers. E/, kaut šāds dāvinājuma līgums nekad starp pusēm nav noslēgts. Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004.gada 14.maija lēmumu uzlikts aizliegums prasītājam piederošajai īpašuma daļai.

Prasītājs ir paļāvies, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Prasītājs nekādas nelikumīgas darbības nav veicis un uzskata, ka nekāda iestādes kļūda, kuras pieļaušanā viņš nav vainojams, nedrīkst radīt viņam nelabvēlīgas sekas. Uzskata, ka īpašumu ir ieguvis tiesīgā kārtā, savas īpašuma tiesības ir pierādījis.

[1.3] Pamatojoties uz Civillikuma 1060.pantu, prasītājs lūdzis atzīt viņam īpašuma tiesības uz strīdus dzīvokli un atļaut nostiprināt īpašuma tiesības zemesgrāmatā.

[2] Lietā saņemti atbildētājas /Nosaukums A1/ paskaidrojumi uz sākotnēji celto prasību, kuros norādīts, ka pamatojoties uz Civilprocesa likuma 93.pantu, prasība apmierināma vai noraidāma atkarībā no pušu iesniegtajiem pierādījumiem *(lietas 35.-36. lapa)*.

[3] Lietā saņemti atbildētājas /Nosaukums B/ paskaidrojumi, kuros norādīts, ka prasība par īpašuma tiesību atzīšanu uz strīdus dzīvokli un īpašuma tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā neskar izpilddirekciju, jo 2005.gada 20.decembra /Nosaukums A1/ nolikums Nr.27 "Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas nolikums" neparedz tai tiesības rīkoties ar privātiem īpašumiem *(lietas 42.-43. lapa)*.

[4] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2010.gada 29.oktobra lēmumu tiesvedība civillietā apturēta, līdz brīdim, kad likumīgā spēkā stāsies tiesas nolēmums lietā Nr/numurs/ /iestāde/ prasībā /Nosaukums A1/ interesēs pret Rīgas pilsētas valsts un pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisiju, /pers. E/, /pers. I/, /pers. A/ un /Nosaukums B/ par Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas rīkojuma atzīšanu par spēkā neesošu, privatizācijas līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, ieraksta Valsts zemes dienestā dzēšanu un izlikšanu no telpām (*lietas 76.-77.lapa)*.

2016.gada 18.janvārī civillieta saņemta izskatīšanai Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2020.gada 16.novembra lēmumu tiesvedība atjaunota (*lietas 100.lapa*).

[5] Prasītājs iesniedzis prasības papildinājumus, lūdzot piedzīt no katra atbildētāja, t.i., no /Nosaukums A1/ un /Nosaukums B/ mantisko kompensāciju par morālo kaitējumu 15 000 EUR, kopā 30 000 EUR.

[5.1] Prasītājs uzskata, ka ir cietis no pašvaldības institūciju prettiesiskas rīcības un lēmumiem, jo, kā norādīts Rīgas apgabaltiesas 2019.gada 18.marta spriedumā civillietā Nr./numurs/, /pers. A/ nebija informēts par strīdus telpas iznomāšanas un privatizācijas procesā pieļautajām pretlikumīgajām darbībām. Tāpēc prasītāja ieskatā viņam ir tiesības saņemt mantisko kompensāciju par morālo kaitējumu no atbildētājām, sakarā ar viņa tiesību aizskārumu.

[5.2] Prasījums par mantiskās kompensācijas par morālo kaitējumu piedziņu pamatots ar apstākli, ka pēc ilgstošas tiesvedības tiesa ir atzinusi prasītāju par labticīgu ieguvēju. Prasītājs uzsver, ka ir pagājuši gandrīz 20 gadi kopš strīdus īpašuma iegādāšanās, bet tikai 2020.gadā prasītājam pastāv iespēja nostiprināt savas īpašuma tiesības zemesgrāmatā. Visus šos tiesvedībā ilgušos gadus prasītājs nevarēja pilntiesīgi izmantot savas īpašnieka tiesības. Prasītāja ieskatā, ir pārkāpts Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta 1.punkts, kurā noteikts, ka

ikvienam ir tiesības, nosakot civilo tiesību un pienākumu vai viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību, uz taisnīgu un atklātu lietas savlaicīgu izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā ar likumu noteiktā tiesā.

Ievērojot minēto, prasītājs 2020.gada 19.jūnijā iesniedza Eiropas Cilvēktiesību tiesā pieteikumu, lūdzot noteikt kompensāciju 30 000 EUR par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām. Ar 2020.gada 1.oktobra lēmumu Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina par nepieņemamu prasītāja pieteikumu, atsaucoties uz Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 35.panta pirmo daļu, kas noteic, ka vispirms sūdzības jāvirza nacionālā līmenī.

Vienlaikus norāda, ka prasītājam, nesamērīgi ilgušās tiesvedības dēļ, ir bijuši gan materiāli zaudējumi, gan morāls kaitējums, tostarp ilgstošā tiesvedība ir ietekmējusi arī prasītāja veselību.

[5.3] Ņemot vērā minēto, prasītājs lūdz tiesu noteikt kompensāciju 30 000 EUR par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām, ņemot vērā veselības stāvokļa pasliktināšanos ilgstošās tiesvedības rezultātā un faktu, ka minētās tiesvedības dēļ prasītājs ilgstoši nav varējis pilnvērtīgi izmantot savas tiesības uz strīdus īpašumu, tostarp attiecībā uz prasītāju nav ticis ievērots nosacījums par savlaicīgu lietas izskatīšanu tiesā *(lietas 111.-114., 153.lapa*).

[6] Atbildētāja/Nosaukums A/ sniegusi paskaidrojumus par prasības papildinājumiem, norādot, ka prasību neatzīst

[6.1] Norāda, ka atbilstoši Pirkuma līgumam prasītājs strīdus dzīvokli iegādājās no /pers. E/, nevis no atbildētājas. Prasītājam iegādājoties strīdus dzīvokli bija redzams, ka tas ir zemesgrāmatā neierakstīts īpašums, kas faktiski ir neizbūvēta bēniņu telpa, saskaņā ar 2004.gada 27.aprīļa aktā par būves pieņemšanu ekspluatācijā konstatēto, ka ekspluatācijā tiek pieņemta bēniņu stāva izbūve 117,2 m^2 platībā. Īpašuma izbūvi un nodošanu ekspluatācijā veica prasītājs. Minēto apliecina arī 2004.gada 17.septembra Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas rīkojums Nr. 73-rs.

Atbildētāja ieskatā uz prasītāju, saskaņā ar Civillikuma 3.pantā noteikto ir attiecināms Civillikuma 1776.pants *(redakcijā, kas bija spēkā līdz 2009.gada 1.jūlijam),* jo prasītājs savas darbības veicis līdz 2001.gada 18.jūlijam, noslēdzot Pirkuma līgumu, pirms tam pārliecinoties par īpašuma tiesisko un tehniski stāvokli, un tam sekojošo bēniņu stāva izbūvi, kuru prasītājs nodevis ekspluatācijā ar 2004.gada 27.aprīļa aktu.

Līdz ar to pats prasītājs pieļāvis vismaz Civillikuma 1646.pantā definēto vieglu neuzmanību, jo nav piegriezis vērību strīdus dzīvokļa tiesiskajam un faktiskajam stāvoklim, turklāt esot informēts par īpašuma tehnisko stāvokli, respektīvi, ka tā ir neizbūvēta un ekspluatācijā nenodota bēniņu telpa. Telpas kā dzīvoklis inventarizēts tikai 2005.gada 20.janvārī, kā arī apsaimniekošanas līgumu prasītājs noslēdzis 2005.gada 13.janvārī.

Pie šādiem apstākļiem secināms, ka prasītājs, saskaņā ar Civillikuma 1776.pantā noteikto, nav tiesīgs prasīt zaudējumu un arī nodarītā morālā kaitējuma atlīdzinājumu, jo pats varējis šādu zaudējumu novērst, ievērojot pienācīgo rūpību un neiegādājoties īpašumu, kura tiesiskais un faktiskais statuss ir neskaidrs.

Atbildētāja ar prasītāju nav stājusies nekādās tiesiskās attiecībās sakarā ar strīdus īpašumu, līdz ar to atbildētāja nevar atbildēt par prasītāja jebkādiem aizskārumiem

[6.2] Uzskata par nepamatotu prasības papildinājumos norādīto, ka atbildētāja ir iestāde un institūcija, no kuras prasāms atlīdzinājums. Saskaņā ar civillietas Nr./numurs/ materiālos konstatējamo un Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2019.gada 18.marta spriedumā noteikto, prasību attiecīgajā civillietā cēla un uzturēja /iestāde/ atbildētājas interesēs, kaut arī atbildētāja tiesvedības laikā norādīja, ka viņas intereses civillietā nav aizskartas.

Turklāt atbildētāja un tās saistītās institūcijas civillietas Nr./numurs/ ietvaros aktīvi aizstāvēja prasītāja pozīciju kā rezultātā /iestāde/ prasība pret prasītāju tika noraidīta. Atbildētāja norāda, ka nevar būt atbildīga par tādu savu institūciju darbību, kas notikusi likuma ietvaros, taču likuma piemērošanas veids turpmākajā laika periodā ir mainījies. Minēto apliecina LR Saeimas juridiskā biroja 2004.gada 20.augusta izziņā Nr. 12/17-778 par likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" piemērošanu izskaidrotais, ka pieņemot lēmumu par mākslinieka darbnīcas nodošanu īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai laikā līdz 2000.gada 30.decembrim, privatizācijas komisijai bija jāievēro noteikumus par to, vai ir veikta pilna nomas maksas un komunālo maksājumu nomaksa, vai arī noteikums par to, vai ir celta prasība tiesā par mākslinieka darbnīcas nomas līguma izbeigšanu.

Savukārt no 2000.gada 30.decembra tika ieviests papildu nosacījums, ka mākslinieku darbnīca var tikt nodota īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, ja tās privatizētājs ir mākslinieks, mākslinieka darbnīca ir izbūvēta un nodota ekspluatācijā un, ja par nomas līguma izbeigšanu nav celta prasība tiesā. Atbildētāja īpašumu nodeva īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai ar Rīgas pilsētas pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisijas 2000.gada 6.decembra lēmumu Nr. 4120, t.i. pirms 2000.gada 30.decembra. Līdz ar to atbildētāja ir rīkojusies atbilstoši tobrīd pastāvošajiem likuma noteikumiem un likumdevēja gribai, ko apliecina iepriekš minētais Saeimas juridiskā biroja skaidrojums.

Papildus norāda, ka prasītājs civillietas Nr./numurs/ izskatīšanas laikā nekādus prasījumus, tajā skaitā, par zaudējumu vai morālā kaitējuma atlīdzinājumu, nepieteica, tādi nav atspoguļoti arī Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2019.gada 18.marta spriedumā (*lietas 164.-166 lapa*).

[7] 2022.gada 21.martā tiesā saņemti prasības papildinājumu precizējumi, kuros norādīts, ka saskaņā ar publiski pieejamiem zemesgrāmatu datiem prasītājam nostiprinātas īpašuma tiesības uz strīdus dzīvokli Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļā. Savukārt atbildētāja – /Nosaukums B/ir beigusi pastāvēt.

Ņemot vērā minēto, prasītājs atsakās no prasības daļā par īpašumu tiesību atzīšanu un īpašumu tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā uz strīdus dzīvokli un precizējot prasību lūdz piedzīt mantisko kompensāciju par morālo kaitējumu 30 000 EUR no atbildētājas /Nosaukums A/ *(lietas 187.lapa).*

[8] Tiesas sēdē prasītāja pārstāve prasību uzturēja 2022.gada 21.marta prasības papildinājumu precizējumu redakcijā, uz prasībā un tās grozījumos norādītajiem pamatiem un apstākļiem.

Tiesas sēdē atbildētājas /Nosaukums A/ pārstāvis prasību neatzina, sniedza paskaidrojumus, kas analogi rakstveida paskaidrojumos norādītajiem.

No lietas materiāliem redzams, ka ar /Nosaukums A1/ 2021.gada 20.janvāra lēmumu Nr.343 "Par Rīgas pilsētas Apkaimju iedzīvotāju centra izveidi, /Nosaukums A1/Apmeklētāju pieņemšanas centra reorganizāciju un Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekciju likvidāciju" nolemts likvidēt /Nosaukums B/ *(lietas 179.lapa).*

Motīvu daļa

[9] Noklausījusies pušu paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudījusi un novērtējusi pierādījumus lietā, tiesa atzīst, ka tiesvedība lietā par īpašuma tiesību atzīšanu un reģistrēšanu zemesgrāmatā izbeidzama, savukārt prasība pārējā daļā nav pamatota un ir noraidāma šādu apsvērumu dēļ.

[9.1] Civilprocesa likuma 223.panta 4.punkts noteic, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja prasītājs atteicies no prasības.

2022.gada 21.martā lietā saņemta prasītāja atteikšanās no prasības daļā par īpašuma tiesību atzīšanu un nostiprināšanu zemesgrāmatā, kurā norādīts, ka prasītājam nostiprinātas īpašuma tiesības uz strīdus dzīvokli.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka tiesvedība lietā prasības daļā par īpašuma tiesību atzīšanu un nostiprināšanu zemesgrāmatā ir izbeidzama.

[9.2] Prasītājs lūdz tiesu noteikt kompensāciju 30 000 EUR par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām, ņemot vērā veselības stāvokļa pasliktināšanos ilgstošās tiesvedības rezultātā un faktu, ka minētās tiesvedības dēļ prasītājs ilgstoši nav varējis pilnvērtīgi izmantot savas tiesības uz strīdus īpašumu, tostarp attiecībā uz prasītāju nav ticis ievērots nosacījums par savlaicīgu lietas izskatīšanu tiesā.

Civillikuma 1635.pants noteic, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī

morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot. Ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas. Ja šā panta otrajā daļā minētā neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo, pieņemams, ka cietušajam šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums. Citos gadījumos morālais kaitējums cietušajam jāpierāda.

Lai konstatētu morālo kaitējumu, jākonstatē neatļautu darbību un ar to aizskartu cietušās personas nemantisko tiesību (piemēram, kādu no cilvēka pamattiesībām) vai nemantisko labumu (piemēram, veselību, reputāciju). Morālais kaitējums ir aizskāruma negatīvās sekas.

Atbilstoši minētās normas nosacījumiem, lai cietusī persona būtu tiesīga prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ir konstatējama: 1) prettiesiska rīcība, kas izpaudusies kā neatļauta darbība vai bezdarbība, un ietver arī rīcības izvērtējumu no nodarītāja vainojamības viedokļa (izņemot stingrās vai bezvainas atbildības gadījumus); 2) kaitējuma esamība; 3) cēloniskā sakarība starp prettiesisku rīcību un kaitējumu.

Ar neatļauto darbību saistītais morālais kaitējums lietas dalībniekam jāpierāda, izņemot Civillikuma 1635.panta trešajā daļā paredzētos gadījumus. Lietā nav konstatēts, ka atbildētāja ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu. Līdz ar to morālais kaitējums izskatāmajā civillietā netiek prezumēts un prasītājam tas ir jāpierāda Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība.

[9.2] No lietas materiāliem redzams, ka 2001.gada 18.jūlijā starp /pers. E/, kuru uz pilnvaras pamata pārstāvēja /pers. I/, un prasītāju noslēgts pirkuma līgums, saskaņā ar kuru prasītājam tika pārdotas 10/27 domājamās daļas no nekustamā īpašuma – mākslinieku darbnīcas /adrese/, kadastra apzīmējums /numurs B/. Prasītāja lietošanā, saskaņā ar tehniskās inventarizācijas plānu, tika nodotas telpas ar kopējo platību 100,8 m^2, proti, telpa Nr.1 ar platību 77,4 m^2, telpa Nr.2 ar platību 6,4 m^2 un telpa Nr.3 ar platību 17,0 m^2 *(lietas 8.-9.lapa).*

Saskaņā ar /Nosaukums A1/ Pilsētas attīstības departamenta Rīgas pilsētas būvvaldes 2004.gada 10.maijā apstiprināto aktu telpas ir rekonstruētas un nodotas ekspluatācijā *(lietas 10.-13.lapa).*

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas 2004.gada 17.septembra rīkojumu Nr.73-rs telpām /adrese/ piešķirts dzīvokļa statuss *(lietas 14.lapa).*

Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrības /Nosaukums C/ 2004.gada 8.decembrī izsniegtā izziņa par telpu grupas numura piešķiršanu apliecina, ka dzīvojamai telpai ar telpu grupas kadastra apzīmējumu /numurs A/piešķirta adrese /adrese A/ *(lietas 15.lapa).*

2005.gada 13.janvārī prasītājs noslēdzis Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu Nr.774, savukārt 2007.gada 7.decembrī deklarējis savu dzīvesvietu strīdus dzīvoklī *(lietas 25., 28.-29.lapa).*

[9.3] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas tiesneša 2004.gada 14.maija lēmumu lietā Nr./numurs/ Valsts zemes dienesta Lielrīgas reģionālās nodaļas kadastra reģistrā ierakstīta aizlieguma atzīme nekustamajam īpašumam – mākslinieku darbnīcai /adrese/, kadastra numurs /numurs B/. Minētais aizliegums piemērots nodrošinot /iestāde/ 2004.gada 13.maijā celto prasību /Nosaukums A1/ interesēs pret Rīgas pilsētas valsts un pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisiju, /pers. E/, /pers. I/, /pers. A/ un /Nosaukums B/ par Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas rīkojuma atzīšanu par spēkā neesošu, privatizācijas līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, ieraksta Valsts zemes dienestā dzēšanu un izlikšanu no telpām. *(lietas 26.-27.lapa).*

No sākotnēji celtās prasības izriet, ko tiesas sēdē apliecināja arī prasītāja pārstāve, ka prasības pamats ir/iestāde/ celtā prasība un ar to saistītais prasības nodrošinājums, kā rezultātā prasītājam nebija iespējas nostiprināt savas īpašuma tiesības uz strīdus dzīvokli.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2010.gada 29.oktobra lēmumu tiesvedība civillietā apturēta, līdz brīdim, kad likumīgā spēkā stāsies tiesas nolēmums lietā Nr./numurs/ /iestāde/prasībā /Nosaukums A1/ interesēs pret Rīgas pilsētas valsts un pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisiju, /pers. E/, /pers. I/, /pers. A/ un /Nosaukums B/ par Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas rīkojuma atzīšanu par spēkā neesošu, privatizācijas līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, ieraksta Valsts zemes dienestā dzēšanu un izlikšanu no telpām (*lietas 76.-77.lapa).*

Savukārt ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 18.marta spriedumu lietā Nr./numurs/ /iestāde/ prasība daļā pret /pers. A/ noraidīta, atzīstot, ka prasītājs ir atzīstams par labticīgu ieguvēju. Secīgi apstākļos, ka lietu var atprasīt tikai no ļaunticīga ieguvēja (Civillikuma 994.pants), Civillietu tiesas kolēģija atzinusi, ka nav pamata atzīt par spēkā neesošu starp /pers. E/ un /pers. A/ 2001.gada 18.jūlijā noslēgto pirkuma līgumu par 10/27 domājamo daļu atsavināšanu no nekustamā īpašuma, kas atrodas /adrese/, kadastra Nr./numurs B/, nav pamata dzēst uz šī līguma pamata Valsts zemes dienesta kadastra reģistrā izdarītos ierakstus un nav pamata /pers. A/ izlikt no telpām /adrese/, kas šobrīd identificējama kā dzīvoklis Nr.33, /adrese/.

Minētais spriedums stājies spēkā 2020.gada 5.februārī.

No lietas materiāliem redzams, ka 2021.gada 25.maijā starp Rīgas pašvaldības Dzīvojamo māju privatizācijas komisiju un prasītāju noslēgts pirkuma līgums Nr./numurs/ par strīdus dzīvokļa pirkumu *(lietas 144.-146.lapa).* No publiski pieejamās informācijas redzams, ka īpašuma tiesības uz strīdus dzīvokli zemesgrāmatā prasītājs nostiprinājis 2021.gada 29.novembrī.

Līdz ar to lietā nav strīda, ka tiesvedība, kuras ietvaros tika izlemts strīds par Pirkuma līguma spēkā esamību, ilgusi vairāk kā 16 gadus. Savukārt prasītāja īpašuma tiesības uz strīdus dzīvokli zemesgrāmatā nostiprinātas 20 gadus pēc Pirkuma līguma noslēgšanas.

[9.4] Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta 1.punktā noteikts, ka ikvienam ir tiesības, nosakot civilo tiesību un pienākumu vai viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību, uz taisnīgu un atklātu lietas savlaicīgu izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā ar likumu noteiktā tiesā.

Vērtējot prasījuma par kaitējuma kompensācijas piedziņu pamatu, t.i. ka tiesvedības civillietā Nr./numurs/ dēļ prasītājs ilgstoši nav varējis pilnvērtīgi izmantot savas tiesības uz strīdus īpašumu, tostarp attiecībā uz prasītāju nav ticis ievērots nosacījums par savlaicīgu lietas izskatīšanu tiesā, tiesa uzskata, ka lietā nav konstatēts nepieciešamais priekšnoteikums morālā kaitējuma atlīdzināšanai, t.i., nav konstatēta atbildētājas prettiesiska rīcība (neatļauta darbība), kuras rezultātā prasītājam būtu radīts nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārums.

Lietā nav strīda, ka tiesiskās attiecības, kas izriet no Pirkuma līguma, pastāv starp prasītāju un /pers. E/.

Tāpat lietā nav strīda, ka tiesvedība civillietā Nr./numurs/ierosināta pamatojoties uz /iestāde/ celtās prasības pamata. Strīda izskatīšanas ilgums tiesā nav atkarīgs no atbildētājas un atbildētājai nevar iestāties nelabvēlīgas sekas sakarā ar to, ka strīds likumā noteiktajā kārtībā ticis izskatīts tiesā.

Ņemot vērā to, ka atbildētāja nav pārdevusi prasītājai strīdus dzīvokli, kā arī nav ierosinājusi tiesvedību civillietā Nr. /numurs/, tad atbildētājas rīcība tiesas ieskatā arī nav vērtējama saistībā ar tiesvedības ilgumu.

Ievērojot minēto, tiesa nesaskata, ka atbildētājas rīcības rezultātā būtu iestājušās jebkādas kaitīgas sekas, kas piešķirtu prasītājam tiesības prasīt kompensāciju par morālo kaitējumu saistībā ar ilgstošo tiesvedību no atbildētājas.

Līdz ar to, tiesas ieskatā, prasītājs nav pierādījis atbildētājas prettiesisko rīcību, kas būtu cēloniskā sakarā ar prasītājam nodarīto morālo kaitējumu.

[9.5] No prasītāja pārstāves tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka faktiski prasījums par materiālās kaitējuma kompensācijas par morālā kaitējumu piedziņu izskatāmajā lietā iesniegts, ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas lēmumā norādīto, ka vispirms sūdzības jāvirza nacionālā līmenī. Proti, lai prasītājam būtu iespēja griezties Eiropas Cilvēktiesību tiesā viņam ir pienākums vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā ar prasību par kompensācijas piedziņu. Ņemot vērā, ka nav pret ko celt prasību prasītāja pārstāves ieskatā šādu prasījumu var vērst pret atbildētāju.

Šāds prasītāja pārstāves viedoklis tiesas ieskatā atzīstams par nepamatotu.

Satversmes 89.pants noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošajiem starptautiskajiem līgumiem.

Šī konstitucionālā norma ir saistoša visai Latvijas valsts varai - gan likumdevējam, gan izpildvarai, gan tiesu varai. Tā ietver sevī visas cilvēktiesības neatkarīgi no atrašanās vietas - Satversmē, likumos vai Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos - un piešķir tām konstitucionālo rangu (*sk. Ziemele I. Cilvēktiesības pasaulē un Latvijā. I. Ziemeles redakcijā. Rīga: SIA „Izglītības soļi", 2000, 257.lpp.*).

No spēkā esošajiem normatīvajiem tiesību aktiem izriet, ka personas tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā, kas nodarīts ar tiesas rīcību, vispārīgi izriet no Satversmes 92.panta trešajā teikumā nostiprinātās pamattiesību normas. Šīs pamattiesības saturu (valsts atbildības kontekstā par personas tiesību aizskārumu, kas nodarīts ar tiesas rīcību) publisko tiesību jomā likumdevējs ir normatīvi konkretizējis tikai saistībā ar tiesas rīcību, kas novedusi pie personas tiesību aizskāruma krimināltiesisko attiecību ietvaros *(Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums).*

Tiesa atzīst, ka neskatoties uz minēto, personai ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par nodarīto kaitējumu, jo faktiski šāda atbildība izriet no Satversmes 92.panta.

Proti, Satversmes 92.panta trešais teikums noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Kā jebkura cilvēka pamattiesību norma, arī Satversmes 92.panta trešajā teikumā ietvertā tiesību norma ir piemērojama tieši un nepastarpināti. Proti, tās konkretizēšanai nav nepieciešams kāds atsevišķs likums. Ja privātpersona uzskata, ka tās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses ir nepamatoti aizskartas, tā, tieši atsaucoties uz Satversmes 92.panta trešo teikumu, ir tiesīga vērsties tiesā un lūgt tiesu piešķirt atbilstīgu atlīdzinājumu. Šī norma ietver vispārēju garantiju - ja valsts ir pārkāpusi indivīda tiesības, tam ir tiesības uz atlīdzību *(sk. Satversmes tiesas 2001.gada 5.decembra sprieduma lietā Nr.2001-07-0103 secinājumu daļas 1.punktu, 2012.gada 6.jūnija sprieduma lietā 2011-21-01 6.punktu).* Tādējādi Satversmes 92.panta trešais teikums ietver vispārēju taisnīgas tiesas garantiju - ja kādas personas tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses ir pārkāptas, tad personai ir tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu.

Arī judikatūrā ir nostiprināta atziņa, ka apstāklis, ka valstī nav normatīvā regulējuma par kaitējuma atlīdzību, kas indivīdam nodarīts tiesu darbības rezultātā, izņemot nepamatotas notiesāšanas un administratīvā aresta piemērošanas gadījumus, nevar būt šķērslis prasības celšanai *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2010. gada 24.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-0233, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 31.janvāra lēmumu lietā Nr.SKC-1681).*

[9.6] Civiltiesības (civilās tiesības) ir materiālas tiesības, tās regulē indivīdam piemītošo subjektīvo tiesību rašanos, izmaiņas, pāreju citām personām un izbeigšanos. Savukārt visas procesuālās tiesības, tostarp arī civilprocesuālās, pieder pie publiskajām tiesībām (sk. sal. *Balodis K. Ievads civiltiesībās. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 23.–24.lpp.*).

Civilprocesa likums piešķir personai tiesības savas aizskartās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses aizstāvēt likumā paredzētajā kārtībā. Vienlaikus likums uzliek par pienākumu ievērot tajā noteikto tiesību aizsardzības procesuālo kārtību. Tas apstāklis, ka tiesības ir aizsargājamas noteiktā procesuālā kārtībā, liedz personai vērsties tiesā tādā veidā, kāds likumā nav paredzēts (sk. *Satversmes tiesas 2012.gada 1.novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 9.punktu*).

Tātad personas prasība ir procesuāls līdzeklis, ar kuru tā rosina strīda izšķiršanu tiesā, lai panāktu tieši savu aizskarto vai apstrīdēto konkrēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību, nevis līdzeklis vispārējai tiesību aizsardzībai.

Kā atzīts juridiskajā literatūrā, lai prasība būtu pamatota, nepieciešams: 1) no vienas puses, lai prasītājam būtu materiāla tiesība, kuras aizsardzību vai atjaunošanu viņš grib panākt (*legitimatio activa*); 2) no otras puses, lai prasībai būtu iemesls, proti, prasītāja tiesība būtu pārkāpta no atbildētāja puses (*causa proxima agendi legitimatio passiva*) (*sk. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 303.lpp*.).

Prasītājs norāda, ka morālais aizskārums viņam radies ilgstošās tiesvedības rezultātā, proti, prasītājam pasliktinājusies veselība, viņš ilgstoši nav varējis pilnvērtīgi izmantot savas tiesības uz strīdus īpašumu, kā arī attiecībā uz viņu nav ticis ievērots nosacījums par savlaicīgu lietas izskatīšanu tiesā.

Tā kā tiesa ir valsts institūcija, tad, iespējams, prasītājam morālo kaitējumu pieļāvusi valsts, tiesai kā valsts institūcijai realizējot tiesu varu. Šāda prasība atbilstoši likuma „Par tiesu varu" 5.pantam pakļauta izskatīšanai vispārējās jurisdikcijas tiesā civilprocesuālajā kārtībā un prasības pieteikumā norādītie apstākļi vērtējami izskatot lietu pēc būtības.

Tādejādi izvērtējot lietā iesniegtos pierādījumus kopsakarā ar pušu sniegtajiem paskaidrojumiem tiesa atzīst, ka prasība pret /Nosaukums A/ par mantiskās kompensācijas par morālo kaitējumu piedziņu nav pamatota un ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 93., 97., 193.pantu, 223.panta 4.punktu, tiesa

nosprieda :

/pers. A/ prasību pret /Nosaukums A/ par mantiskās kompensācijas par morālo kaitējumu piedziņu – noraidīt.

Tiesvedību lietā par īpašuma tiesību atzīšanu un nostiprināšanu zemesgrāmatā – izbeigt.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma pieejamības dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā.

Spriedums sastādīts un pieejams tiešsaistes sistēmā 2022.gada 31.maijā.

Tiesnese **I.Casno**